

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії та філософії
Кафедра права та методики викладання правознавства



ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

навчально-наукового

інституту історії та філософії

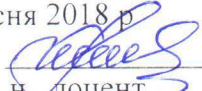
Ю.В. Подрез

01 жовтня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 08 Право
спеціальність: 081 Право
освітньо-професійна програма: Право
Мова навчання: українська

Погоджено
науково-методичною комісією
Навчально-наукового інституту
історії та філософії
28 вересня 2018 р.
Голова:  Подрез Ю.В.
к. істор. н. доцент

Суми - 2018

Розробник:

Курова Аліна Анатоліївна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права та методики викладання правознавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.

В.о. завідувача кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент



О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –5	бакалавр	вибіркова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
5-й		5-й	
Лекції			
34 год.		10 год.	
Практичні, семінарські			
42 год.		8 год.	
Лабораторні			
0 год.		0 год.	
Самостійна робота			
70 год.		130 год.	
Консультації:			
4 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Загальною метою викладання та вивчення навчальної дисципліни «Основи гендерної політики» є створення системи знань студентів про міжнародний контекст прав людини, сексуальної орієнтації та гендерної рівності, його найбільш важливих положень при формуванні та використанні нормативно-правових актів, наукових праць і літератури; сформувати, розширити, систематизувати і закріпити цілісне уявлення про права людини та гендерної рівності.

Курс з Основ генерної політики спрямований на формування у студентів інтегральної компетентності та набору загальних й фахових компетентностей.

Інтегральна компетентність передбачає здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності передбачають:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Фахові компетентності передбачають:

ФК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

ФК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

ФК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

ФК 4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

ФК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

ФК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

ФК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Основи гендерної рівності» базується на раніше вивчених дисциплінах, як то «Філософія», «Конституційне право України», «Забезпечення прав людини», «Вступ до права ЄС» та інших, які сформували певні професійні та правові знання та вміння учнівської молоді, та основам комунікативної взаємодії з ними.

3. Результати навчання за дисципліною

Результатами вивчення навчальної дисципліни є оволодіння методикою викладання предмету та формування теоретичних та практичних спеціальних знань, умінь та навичок з предмету «Основи гендерної політики».

<p>Знання</p>	<p>ПРЗ 1. Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій); інтерактивні («займи позицію», «мозковий штурм», метод шести капелюхів»), рольові, імітаційні ігри.</p> <p>Методи оцінювання: усні опитування; тематичне тестування; уміння застосовувати знання при розв'язанні практичних завдань, написання рефератів, есе, диференційований залік.</p>
<p>Уміння</p>	<p>ПРУ2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.</p> <p>ПРУ3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.</p> <p>ПРУ4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.</p> <p>ПРУ6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.</p> <p>ПРУ8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>ПРУ 12. Працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.</p> <p>ПРУ 15. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового</p>

	<p>матеріалу, бесіди, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій); інтерактивні (творчі вправи, «навчаючи – вчуся»).</p> <p>Методи оцінювання: усні опитування; тематичне тестування; уміння застосовувати знання при розв'язанні практичних завдань, написання рефератів, есе, диференційований залік.</p>
Комунікація	<p>ПРК 2. Викладати матеріал з певної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань.</p> <p>ПРК 3. Відтворювати зміст, демонструючи розуміння з основних професійних та суспільних тем.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій); інтерактивні («навчаючи – вчуся», «фішбоун», метод «пресу», розв'язання проблемних ситуаційних задач»).</p> <p>Методи оцінювання: усні опитування; тематичне тестування; уміння застосовувати знання при розв'язанні практичних завдань, написання рефератів, есе, диференційований залік</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 - 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 - 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна,

	обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 - 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 - 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення
35-59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 - 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Для заліку

Поточний контроль																Разом	Сума
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	T.13	T.14	T.15	T.16		
Поточний контроль																70	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5		
Контроль самостійної роботи																30	
1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		

T 1-T17– теми

4.1.Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

4.1.1.Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на семінарських заняттях:

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Студент у повному обсязі викладає вивчений матеріал, дає правильні визначення понять, вільно послуговується науковою термінологією, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтувати свої судження, застосувати знання практично, навести свої приклади, опрацював різні джерела інформації і творчо використав їх при відповіді, виявляє здатність до оригінальних рішень, та вміння аргументовано висловлювати свою точку зору.
4 бали	Студент добре знає теоретичний матеріал, дає визначення понять, може обґрунтувати свої судження, може систематизувати набуті знання, володіє матеріалом при вирішенні практичних завдань. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні

	ПОМИЛКИ.
3 бали	Студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого ,всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки. Викладення матеріалу не в повному обсязі, неглибоке володіння теоретичним та практичним матеріалом.
2 бали	Студент достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань. Значна кількість помилок.
1 бал	Студент не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

4.1.2. Критерії оцінювання поточних письмових тестів на семінарських заняттях.

Оцінювання тестових робіт на семінарських заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «3».

За кожне правильно вирішене тестове завдання студент пропорційно отримує кількість балів (в залежності від кількості завдань у тесті). Максимальна кількість балів за всю тестову перевірочну роботу – 3 бали.

4.1.3.Критерії оцінювання практичної самостійної роботи, що передбачена в межах теми семінарських занять:

2бали-Завдання повністю виконані без будь яких помилок.

1 балів-Завдання виконані з незначними помилками.

0 балів-Завдання не виконані.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю:

Залік отримує студент, який виконав усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів (60 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

У відповідності з ОПП при оцінювання результатів навчання з дисципліни «Основи гендерної політики» застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та поза аудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження з освітньої програми шляхом поетапного поточного контролю (залік).

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Основи гендерної політики» є усні відповіді студентів, відкриті та закриті тести (поточні письмові тести), письмові відповіді в межах практичної самостійної роботи, доповідь з презентацією результатів індивідуального завдання.

Контрольні запитання:

1. Поняття та сутність правового становища особи в державі.
2. Міжнародно-правові стандарти прав людини та регулювання правового статусу особи нормами національного законодавства.
3. Конституційно-правовий статус особи та його елементи.
4. Принципи правового статусу особи: поняття та зміст.
5. Основні конституційні права та свободи людини та громадянина.
6. Межі основних прав та свобод.
7. Недопустимість скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.
8. Державні та недержавні інституції, що забезпечують права та свободи людини і громадянина.

9. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
10. Поняття та сутність статі, гендеру та сексуальності.
11. Стать і гендер: основні відмінності.
12. Гендерна система.
13. Гендерні стереотипи та їх групи.
14. Європейська система захисту прав людини (загальна характеристика).
15. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод та роль Європейського суду в її реалізації.
16. Нормативно-правове регулювання дискримінації в Україні та Європейському Союзі.
17. Принципи, які визначають дискримінацію.
18. Характеристика ознак, за якими заборонена дискримінація.
19. Класифікація дискримінації: загальна характеристика.
20. Поняття та відмінності прямої дискримінації від непрямой.
21. Поняття та форми утиску.
22. Підбурювання до дискримінації.
23. Пособництво в дискримінації.
24. Поняття та загальна характеристика соціальної орієнтації.
25. Різновиди сексуальної орієнтації та їх нормативність.
26. Термін «сексуальна орієнтація» у нормативних документах, прийнятих органами державної влади України.
27. Право на повагу до приватного та сімейного життя. Свобода вираження поглядів та мирних зборів.
28. Свобода вираження поглядів та мирних зборів.
29. Право на життя, безпеку та захист від насильства.
30. Поняття гендеру.
31. Гендерні ролі як норми та правила поведінки жінок і чоловіків, що ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.
32. Гендерна ідентичність як аспект самосвідомості, що описує переживання людиною себе як певної особистості.
33. Характеристика гендерних стереотипів.
34. Інституційне забезпечення гендерної рівності.
35. Регіональні та партійні об'єднання жінок.
36. Толерантність – умова сучасної демократії.
37. Забезпечення толерантності на рівні міжнародно-правових механізмів. Конституційне забезпечення толерантності.
38. Україна у світових рейтингах гендерної рівності.
39. Дискримінація за ознакою статі в судовій практиці України.
40. Політичне представництво жінок в Україні.
41. Протидія насильству щодо жінок і домашньому насильству.
42. Захист прав жінок, що входять до категорії внутрішньо переміщених осіб.

43. Просування гендерної рівності в Україні: позитивні законодавчі кроки.
44. Законодавче забезпечення та захист трудових права жінок.
45. Принципи гендерної рівності в трудових правовідносинах.
46. Поняття фемінізму.
47. Напрями фемінізму: загальна характеристика.
48. Неофемінізм: сутність, етапи, напрями.
49. Сучасний стан та проблеми українського фемінізму.
50. Поняття та особливості прав ЛГБТ осіб.
51. Проблеми, що існують у сфері прав ЛГБТ.
52. Поняття «сім'ї» згідно з нормами Сімейного кодексу України.
53. Сім'я як самоідентифікація тривалих партнерських відносин ЛГБТ-пар.
54. Форми ЛГБТ-батьківства і правовий статус.
55. Ставлення до інституту сім'ї та його певних складових (шлюб і батьківство).
56. Порівняльний аналіз ЛГБТ-сімей в Україні з Європейським Союзом.
57. Права людей, що належать до ЛГБТ-спільноти, в царині охорони здоров'я.
58. Зміна (корекція) статевої належності в Україні та міжнародна практика.
59. Правове регулювання механізму зміни статі.
60. Медичне свідоцтво про зміну (корекцію) статевої належності.
61. Медико-біологічні та соціально-психологічні показання для зміни (корекції) статевої належності.
62. Характеристика цивільних прав інституту цивільного партнерства.
63. Право на існування одностатевих шлюбів в Україні.
64. Проблеми легалізації одностатевих шлюбів в Україні.
65. Правовий захист одностатевих відносин в Європі.
66. Біблія про одностатеві відносини.
67. Правове регулювання гендерного насильства.
68. Види гендерного насильства.
69. Поняття насильства в сім'ї.
70. Насильство в сім'ї як порушення прав людини.
71. Характеристика видів насильства в сім'ї.
72. Причини насильства над жінкою в сім'ї.
73. Протидія насильству в сім'ї – одне з найважливіших завдань держави.
74. Міжнародний досвід попередження насильства в сім'ї.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна характеристика та механізм захисту прав людини і громадянина в Україні. Міжнародно-правові механізми гендерної політики.

Тема 1.1 Основи правового положення людини і громадянина в Україні.

Поняття і зміст правового статусу особи в державі. Правовий статус особи, як конституційно-правовий інститут. Міжнародно-правові стандарти прав людини. Основні конституційні права та свободи людини та громадянина.

Недопустимість скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Тема 1.2. Запобігання дискримінації в Україні: основні поняття та нормативно-правове забезпечення.

Становлення законодавства у сфері дискримінації. Характеристика принципів юридичної рівності в контексті заборони дискримінації.

Характеристика ознак, за яким заборонена дискримінація.

Тема 1.3. Види дискримінації та засоби протидії їй.

Класифікація дискримінації: загальна характеристика. Підбурювання до дискримінації. Пособництво у дискримінації. Поняття та форми утиску. Механізм забезпечення запобігання та протидії дискримінації. Дискримінація за ознаками сексуальної орієнтації (на прикладах країн ЄС).

Тема 1.4. Гендер, стать та сексуальність: поняття, особливості, відмінності.

Поняття та сутність гендеру, статі та сексуальності. Становлення теорій гендеру. Гендерні стереотипи та гендерні ролі. Поняття та види сексуальних орієнтацій: історія розвитку та сучасний стан; порівняльний аналіз з Європейськими країнами.

Тема 1.5. Теорія гендеру.

Гендерні ролі як норми та правила поведінки жінок і чоловіків, що ґрунтуються на традиційних очікуваннях, пов'язаних з їх статтю.

Гендерна ідентичність як аспект самосвідомості, що описує переживання людиною себе як певної особистості.

Характеристика гендерних стереотипів. Особливості гендерної філософії.

Поняття та характеристика гендерних девіацій.

Тема 1.6. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи.

Рівні права і можливості для жінок і чоловіків у договорах ЄС. Інституційне забезпечення гендерної рівності. Залучення жінок до політики на рівні ЄС.

Лобіювання жіночого представництва: Європейське жіноче лобі. Регіональні та партійні об'єднання жінок.

Розділ 2. Просування гендерної рівності в Україні. Європейський досвід.

Тема 2.1. Сексуальна орієнтація в правовій системі України.

Поняття та загальна характеристика сексуальної орієнтації. Різновиди сексуальної орієнтації та їх нормативність.

Сексуальна орієнтація» в правовій системі України: а) термін «сексуальна орієнтація» у нормативних документах, прийнятих органами державної влади України; б) термін «сексуальна орієнтація» у чинних для України міжнародних договорах та в міжнародному стандарті «Соціальна відповідальність (SA8000)»; в) термін «сексуальна орієнтація» в чинних для України рішеннях міжурядових організацій.

Тема 2.2. Толерантність як прояв поваги до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини.

Толерантність – умова сучасної демократії. Характеристика правових засобів забезпечення толерантності: а) забезпечення толерантності на рівні міжнародно-правових механізмів; б) конституційне забезпечення толерантності; в) законодавча і судова практика щодо окремих проявів нетолерантності.

Політика поваги до автономії людини проти політики відрази.

Тема 2.3. Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах ЄС.

Україна у світових рейтингах гендерної рівності. Законодавчі гарантії в сфері гендерної рівності. Політичне представництво жінок в країнах ЄС та Україні. Місце та роль Стамбульської конвенції щодо протидії насильству стосовно жінок та домашньому насильству. Захист прав жінок, що входять до категорії внутрішньо переміщених осіб. Марш за права жінок.

Тема 2.4. Основні положення гендерної рівності у сфері праці.

Законодавче забезпечення та захист трудових права жінок. Принципи гендерної рівності в трудових правовідносинах. Характеристика основних положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок».

Тема 2.5. Проблематика гендерного насильства в українському законодавстві.

Правове регулювання гендерного насильства. Поняття та види гендерного насильства. Насильство в сім'ї як порушення прав людини. Причини та види насильства над жінками в сім'ї.

Міжнародний досвід попередження насильства в сім'ї.

Тема 2.6. Жіночий рух як соціокультурний феномен. Фемінізм як каталізатор виникнення і становлення гендерної політики.

Витоки та передумови виникнення жіночого руху. Стимулюючі фактори зростання самосвідомості жінок. Жіночий рух: форми, завдання, історія становлення та розвитку. Жіночий рух як ідеологія і практика суспільних змін. Основні етапи та тенденції розвитку жіночого руху в Україні.

Відродження жіночого руху у незалежній Україні та його вплив на формування тендерної політики.

Причини виникнення фемінізму як всесвітнього руху жінок. Суть та зміст феномену фемінізму.

Перша хвиля фемінізму (середина XIX ст. - 60-х рр. XX ст.): боротьба жінок за виборче право і досягнення юридичного рівноправ'я статей.

Друга хвиля фемінізму (кінець 60-х- кінець 80-х гг. XX в.): перехід від боротьби за рівність прав до боротьби за рівність можливостей для жінок.

Третя хвиля фемінізму (з 90-м рр. XX ст.): усвідомлення природи конструювання тендерних ідентичностей.

Філософія жіночого існування Сімони де Бовуар.

Основні напрями і ідеї фемінізму. Ліберальний фемінізм. Соціалістичний фемінізм. Радикальний фемінізм. Психоаналітичний фемінізм. Неофемінізм.

Розділ 3. Поняття та особливості прав ЛГБТ осіб

Тема 3.1. Одностатеві шлюби: європейський досвід та українські реалії.

Поняття інституту цивільного партнерства за кордоном. Характеристика цивільних прав інституту цивільного партнерства. Право на існування одностатевих шлюбів в Україні та проблеми їх легалізації. Позиція Церкви щодо одностатевих шлюбів в Україні. Біблія про одностатеві шлюби. Правовий захист одностатевих відносин в іноземних державах.

Тема 3.2. Теоретичні та практичні аспекти регулювання сімейних відносин та відносин ЛГБТ за законодавством України та інших держав.

Поняття та функції сім'ї згідно норм Сімейного кодексу України.

Історія виникнення ЛГБТ-прайдів. Права ЛГБТ в Україні. Проблеми усиновлення одностатевими парами в контексті принципу рівності прав і свобод людини і громадянина.

Тема 3.3. Право на здоров'я людей, що належать до ЛГБТ-спільноти.

Права людей, що належать до ЛГБТ-спільноти, в царині охорони здоров'я: а) зміна (корекція) статевої належності в Україні та міжнародна практика; б) правове регулювання механізму зміни статі.; в) медико-біологічні та соціально-психологічні показання для зміни (корекції) статевої належності; г) медичне свідоцтво про зміну (корекцію) статевої належності.

Характеристика цивільно-правового договору про зміну (корекцію) статевої належності.

Розділ 4. Гендерна політика

Тема 4.1. Загальна характеристика гендерної політики.

Державна тендерна політика: суть, зміст, завдання. Принципи тендерної політики. Стратегії тендерної політики (політика позитивних дій, анти дискримінаційна політика, тендерний мейнстримінг). Типи тендерної політики. Сучасні моделі тендерної політики. Механізм реалізації тендерної політики. Основні етапи вирішення тендерних суспільних проблем.

Характерні риси та особливості тендерної політики в Україні.

Тема 4.2. Гендерний аналіз політичних практик.

Поняття, цілі та методи тендерного аналізу. Методологічні та методичні основи тендерного аналізу.

Основні етапи організації та проведення тендерного аналізу. Гендерна експертиза законодавства. Форми і методи імплементації результатів тендерного аналізу.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
Розділ 1. Загальна характеристика та механізм захисту прав людини і громадянина в Україні. Міжнародно-правові механізми гендерної політики.												
Тема 1.1. Основи правового положення людини і громадянина в Україні.	7	1	2			4	7				7	
Тема 1.2. Запобігання дискримінації в Україні: основні поняття та нормативно-правове забезпечення.	7	1	2			4	7				7	
Тема 1.3. Види дискримінації та засоби протидії їй.	10	2	4			4	7				7	
Тема 1.4. Гендер, стать та сексуальність: поняття, особливості, відмінності.	10	2	4			4	11	2	2		7	
Тема 1.5. Теорія гендеру.	10	2	4			4	7				7	
Тема 1.6.	10	2	4			4	7				7	

Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи.												
Разом за Розділом 1	54	10	20			24	46	2	2			42
Розділ 2. Просування гендерної рівності в Україні. Європейський досвід.												
Тема 2.1. Сексуальна орієнтація в правовій системі України.	8	2	2			4	7					7
Тема 2.2. Толерантність як прояв поваги до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини	8	2	2			4	9		1	1		7
Тема 2.3. Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах ЄС.	8	2	2			4	7					7
Тема 2.4. Основні положення гендерної рівності у сфері праці.	8	2	2			4	7					7
Тема 2.5. Проблематика гендерного насильства в українському законодавстві.	8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 2.6. Жіночий рух як соціокультурний феномен. Фемінізм як каталізатор виникнення і становлення тендерної політики	8	2	2			4	7					7

Разом за Розділом 2	48	12	12			24	46	2	2			42
Розділ 3. Поняття та особливості прав ЛГБТ осіб												
Тема 3.1. Одностатеві шлюби: європейський досвід та українські реалії.	8	2	2			4	12	1	1			10
Тема 3.2. Теоретичні та практичні аспекти регулювання сімейних відносин та відносин ЛГБТ за законодавством України та інших держав.	8	2	2			4	12	1	1			10
Тема 3.3. Право на здоров'я людей, що належать до ЛГБТ-спільноти.	8	2	2			4	10					10
Разом за Розділом 3	24	6	6			12	34	2	2			30
Розділ 4. Гендерна політика												
Тема 4.1. Загальна характеристика гендерної політики.	11	4	2			5	11	2	1			8
Тема 4.2. Гендерний аналіз політичних практик.	9	2	2			5	11	2	1			8
Разом за Розділом 4	20	6	4		4	10	22	4	2		2	16
Усього годин	150	34	42		4	70	150	10	8		2	130

Теми лекційних занять

№ з/П	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма

		навчання	навчання
1	Основи правового положення людини і громадянина в Україні.	1	
2	Запобігання дискримінації в Україні: основні поняття та нормативно-правове забезпечення.	1	
3	Види дискримінації та засоби протидії їй.	2	
4	Гендер, стать та сексуальність: поняття, особливості, відмінності.	2	
5	Теорія гендеру.	2	
6	Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи.	2	2
7	Сексуальна орієнтація в правовій системі України.	2	
8	Толерантність як прояв поваги до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини	2	1
9	Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах ЄС.	2	
10	Основні положення гендерної рівності у сфері праці.	2	
11	Проблематика гендерного насильства в українському законодавстві.	2	1
12	Жіночий рух як соціокультурний феномен. Фемінізм як каталізатор виникнення і становлення тендерної політики	2	
13	Одностатеві шлюби: європейський досвід та українські реалії.	2	1
14	Теоретичні та практичні аспекти регулювання сімейних відносин та відносин ЛГБТ за законодавством України та інших держав.	2	1
15	Право на здоров'я людей, що належать до ЛГБТ-спільноти.	2	
16	Загальна характеристика гендерної політики.	2	2
17	Гендерний аналіз політичних практик.	2	2
	Разом	34	10

Теми та план практичних (семінарських) занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна

з/п		форма навчання	форма навчання
1	Основи правового положення людини і громадянина в Україні.	2	
2	Запобігання дискримінації в Україні: основні поняття та нормативно-правове забезпечення.	2	
3	Види дискримінації та засоби протидії їй.	4	
4	Гендер, стать та сексуальність: поняття, особливості, відмінності.	4	2
5	Теорія гендеру.	4	
6	Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи.	4	
7	Сексуальна орієнтація в правовій системі України.	2	
8	Толерантність як прояв поваги до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини	2	1
9	Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах ЄС.	2	
10	Основні положення гендерної рівності у сфері праці.	2	
11	Проблематика гендерного насильства в українському законодавстві.	2	1
12	Жіночий рух як соціокультурний феномен. Фемінізм як каталізатор виникнення і становлення тендерної політики	2	
13	Одностатеві шлюби: європейський досвід та українські реалії.	2	1
14	Теоретичні та практичні аспекти регулювання сімейних відносин та відносин ЛГБТ за законодавством України та інших держав.	2	1
15	Право на здоров'я людей, що належать до ЛГБТ-спільноти.	2	
16	Загальна характеристика гендерної політики.	2	1
17	Гендерний аналіз політичних практик.	2	1
	Разом	42	8

Теми та план самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма

		навчання	навчання
1	Основи правового положення людини і громадянина в Україні.	4	7
2	Запобігання дискримінації в Україні: основні поняття та нормативно-правове забезпечення.	4	7
3	Види дискримінації та засоби протидії їй.	4	7
4	Гендер, стать та сексуальність: поняття, особливості, відмінності.	4	7
5	Теорія гендеру.	4	7
6	Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи.	4	7
7	Сексуальна орієнтація в правовій системі України.	4	7
8	Толерантність як прояв поваги до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини	4	7
9	Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах ЄС.	4	7
10	Основні положення гендерної рівності у сфері праці.	4	7
11	Проблематика гендерного насильства в українському законодавстві.	4	7
12	Жіночий рух як соціокультурний феномен. Фемінізм як каталізатор виникнення і становлення тендерної політики	4	7
13	Одностатеві шлюби: європейський досвід та українські реалії.	4	10
14	Теоретичні та практичні аспекти регулювання сімейних відносин та відносин ЛГБТ за законодавством України та інших держав.	4	10
15	Право на здоров'я людей, що належать до ЛГБТ-спільноти.	4	10
16	Загальна характеристика гендерної політики.	5	8
17	Гендерний аналіз політичних практик.	5	8
	Разом	70	130

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Цит. за: Запобігання торгівлі людьми: Навчально-методичний посібник для

викладачів середніх та вищих навчальних закладів 1–2 рівнів акредитації. – Харків, 2001.

2. Основи гендерної політики в системі державного управління: навчально-методичний комплекс дисципліни для слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців, керівників державних підприємств і організацій та працівників органів місцевого самоврядування / укладачі В.А. Гошовська, Н.Г. Протасова: Національна академія державного управління при Президентові України. – Київ, 2011. – 120 с.

3. Методика проведення гендерного аналізу політик і програм Львівської обласної державної адміністрації / авториуклад.: І. Артим, М. Колодій, М. Скорик. – Київ, 2013. – 15 с.

4. Методичні рекомендації щодо розроблення гендерного портрету області / автор-уклад. О. М. Рудік. – Київ, 2013. – 24 с.

5. Бергман С. Участь та повноваження жінок Північних країн у політиці // Жінки в політиці: міжнародний досвід для України / За заг. ред. Я. Сверлюк та С. Оксамитної // За матеріалами міжнародного наукового семінару «Жінки в політиці: міжнародний досвід для України», Київ – НаУКМА – 7 жовтня 2005 року. – Київ : Атіка, 2006. – С. 49 // http://dfc.ukma.edu.ua/books/women_politics_ukr_text.pdf.

6. Бреус С. М. Міжнародно-правові стандарти і зарубіжний досвід у сфері гендерної ідентичності / С. М. Бреус // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 3. – С. 83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2014_3_18

7. Возгрін С. Неприпустимість звуження змісту та обсягу прав і свобод людини як гарантія захисту прав людини: теоретичний і практичний аспекти [Електронний ресурс] / С. Возгрін. – Режим доступу : <file:///C:/Users/Work/Downloads/nedopustimost-suzheniyasoderzhaniya-i-obyoma-prav-i-svobod-cheloveka-kak-garantiya-zaschityprav-cheloveka-teoreticheskiy-i.pdf>

8. Герц А. А. Особливості змісту договору про надання медичних послуг в пластичній хірургії [Електронний ресурс] / А. А. Герц // Юридичний науковий електронний журнал. – 2015. – № 4. – С. 61.

9. Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 р. (переглянута 3 травня 1996 р.) : станом на 3 травня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

10. Кочарян Г. С. Гомосексуальность и современное общество / Г.С.Кочарян. – Х.: ЭДЭНА, 2008. – 240 с.

11. Крок вперед, два назад: Становище ЛГБТ в Україні в 2010–2011 рр. / [О.О. Зінченков, М.Г. Касянчук, А.В. Кравчук] (Рада ЛГБТ-організацій України, центр «Наш світ», ЛГБТ-центр «ДонбасСоцПроект»). – Київ : Центр «Наш світ», 2011. – С. 10.

12. Марценюк Т. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики [Електронний ресурс] / Т. Марценюк. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/genderna_pol_tika_s.pdf.

13. Права ЛГБТ в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Права_ЛГБТ_в_Україні

14. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005р. № 2866-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 52. – Ст. 561

15. Равлінко З. П. Заборона дискримінації: загальнотеоретичне дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / З. П. Равлінко – Львів, 2016. – 201 с.

16. Рішення Європейського суду з прав людини по справах «Алексеєв проти Росії» (Alekseyev v. Russia) від 21.10.2010 №№ 4916/07, 25924/08, 14599/09, «Бончковський та інші проти Польщі» (Bączkowski and Others v. Poland) від 03.05.2007 № 1543/06 та «Салгейру да Сілва Мута проти Португалії» (Salgueiro da Silva Mouta v. Portugal) від 21.12.1999 № 33290/96.

17. Рішення Європейського суду з прав людини по справі «Крістін Гудвін проти Сполученого Королівства» (Christine Goodwin v. the United Kingdom) від 11.07.2002 № 28957/95.

18. Речицкий В. Императив толерантности, генетические истоки / В. Речицкий // Толерантність у транзитивних суспільствах: філософський, правовий, політичний, соціологічний виміри : збірка наукових статей та есе / упорядкування, наукове редагування і передмова О. Петришина, Д. Вовка, О. Уварової. – Харків : Юрайт, 2016.

19. Смородинський В. Відкритість до інакшого (висвітлення теми толерантності західним кінематографом) / В. Смородинський // Толерантність у транзитивних суспільствах: філософський, правовий, політичний, соціологічний виміри: Збірка наукових статей та есе / Упорядкування, наукове редагування і передмова О. Петришина, Д. Вовка, О. Уварової. – Харків : Юрайт, 2016.

20. Права людини (Основні політики ЄС). Представництво Європейського Союзу в Україні // http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/key_eu_policies/human_rights/index_uk.htm.

21. Права людини в Україні, рівень ксенофобії, ставлення до мігрантів та біженців, ставлення до проявів екстремізму / Звіт КМІС. – Київ, 2010. – 68 с.

22. Основи тендерної політики в парламентській діяльності: навчальний посібник. / Автор, колектив: В. А. Гошовська, Н. Б. Ларіна, В. В. Святненко / за заг. ред. В. А. Гошовської. - К. : НАДУ, 2011. - 100 с.

23. Лазор О. Д. Тендерна політика в органах публічної влади // Основи державного управління та місцевого самоврядування : навч.- метод. посіб. для студ. виш. навч. закл. рек. МОНМСУ / О.Д.Лазор, О.Я.Лазор, І.Г.Юник. - Хмельницький, 2012. - С. 197-206.

24. Тендерна освіта і виховання студентської молоді в процесі соціалізації : теорія та практика : монографія /С. Я. Харченко, С. М. Гришак, Н. С. Шабаєва ; Держ. закл. „Дуган, нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. - Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. - 258 с

25. Реалізація тендерної політики в управлінні освітою : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Протасової Н.Г., д. пед. наук, проф. - Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. - 176 с.

26. Одностатеве партнерство в Україні та світі: головні факти і висновки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gay.org.ua/documents/Key-information.pdf>

27. Уварова О. Повага до сексуальної орієнтації і гендерної ідентичності людини як вимога толерантності [Електронний ресурс] / О. Уварова. – Режим доступу: <http://lcslaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-12-2015/item/253-povaha-do-seksualnoyi-orientatsiyi-i-gendernoyi-identychnosti-lyudyny-yak-vymoha-tolerantnosti-uvarova-o-o#>

28. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012р. № № 5207-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 32.

29. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 р. № 2229 –VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2018. – №5.

Додаткові:

1. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.2.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : офіц.. текст за станом на 09.04.2015 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : офіц.. текст за станом на 13.05.2015 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. із змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №№ 40-44.

7. Цивільний процесуальний кодекс України : офіц.. текст за станом на 12.02.2015 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/!618-15>.

8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і семінарських занять;

2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, оснащенні програмними пакетами: SPSSfor Windows (Statistical Packagefor Social Sciences) – пакет програм комп'ютерної обробки первинної психологічної інформації; Excelfor Windows – пакет програм для створення статистичних таблиць, діаграм, графіків, обробки первинної інформації методом середніх величин; Wordfor Windows – пакет програм для текстового форматування й ілюстрування звітів за підсумками проведених психологічних досліджень; мультимедійний проект, екран.

3. Презентації лекцій в Powerpoint.